

ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱԲ Ի ՄԵՌԵԼՈՑ
ՕՐՀՆԵԱԿ Է ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Joyeuses Pâques

Sommaire

Edito	3
Le mot du Président	4
Il y a 90 ans...	5
Vie de l'église	6
Remerciements	11

L'arnet

Baptêmes

- 19 janvier 2021
Clémence KOLTCHAKIAN
Juliette KOLTCHAKIAN

Félicitations aux heureux parents et familles

Obsèques

- 18 janvier 2021
Pierre, Bédros BEDIKIAN
- 12 février 2021
Zadig, Vahan, Maurice MICHEL
- 3 mars 2021
Serpouhi GAVEN née NABLANDIAN

Sincères condoléances aux membres de la famille du défunt

Chers fidèles, chers amis,

Votre bulletin paroissial « Tertig » continue de paraître régulièrement et ce, grâce à vos encouragements et à votre soutien financier.

Nous pensons que c'est un outil indispensable pour maintenir le lien entre les membres de notre communauté chavilloise et alentours.

À l'occasion de la Fête de la Résurrection de Notre Seigneur Jésus-Christ, nous faisons à nouveau appel à votre générosité afin que « Tertig » puisse continuer d'œuvrer pour une fraternité des membres de notre communauté.

En vous remerciant par avance.

La rédaction

TARIFS DES PRESTATIONS DES CÉRÉMONIES de l'Église arménienne de Chaville

Baptême	200,00 €
Mariage	400,00 €
<i>avec deux servants, un organiste</i>	
Funérailles	350,00 €
<i>avec deux servants, un organiste</i>	

Couverture : Entrée du Christ à Jérusalem avec la reine Mariun. Evangile de 1346. Sarkis Bidzag.

COMITÉ DE RÉDACTION

Père Gourgen Aghababyan - Hraïr Heratchian - Souren Panossian

Église Apostolique Arménienne St Grégoire l'Illuminateur Ա. Գրիգոր Լուսավորիչ

6, rue Père Komitas - 92370 Chaville - Tél. : 01 47 09 23 18 - Père Gourgen Aghababyan : 06 60 31 73 07

Այսօր ծանր է տեսնել թէ ինչ է կատարուում Հայաստանում

Փորձելուամ է մեր երկիրը... Կարիլ առ կարիլ, նրա փեւերից հոսում է իր հերոս գաւակների արիւնը: Հողը տնում է: Հողը ցնցում է: Հողը երակներ է բացում , որպէսզի կարողանայ հառաչել: Մեր սուրբ հողը չի դիմանում մեղքի ու ստրկութեան թագաւորութեան կողմից անդադար ենթարկուող յարձակումներին եւ նախ է տալիս:

Դարեր շարունակ, կեղեքուած հայր երագել էր անկախութիւն ու պետականութիւն ունենալ: Ունենալ սեփական մշակոյթ ու բանակ, պետական հաստատութիւններ ու կրթական ու գիտական ինստիտուտներ, արդարադատութիւն ու դատական համակարգ, օտար բռնակալներից պաշտպանուած ու Քրիստոսի ուղղափառ վարդապետութեամբ դէպի սրբութիւն ու փրկութիւն առաջնորդող հաւատքի հնոց, յախտեանկանութիւն կրող եկեղեցի: Ու ինչպէս հեկիաթների մէջ, հայի երագանքը Աստուած իրականութիւն դարձրեց: Անկախութիւն եւ ազատութիւն տուեց: Անհնարինը դարձաւ հնարարութիւն: Հայաստան երկիրը կառուցելու եւ պատերազմներում յաղթելու շնորհ տրուեց հային: Վերջապէս, քաղաքական տեսութեան հետեւանումով բրջանաւորութեան մէջ դրուած «բարոյական յաղթանակների» տեղ իրական ու շօշափելի յաղթանակ եղաւ: Արցախը ազատագրուեց: Պետականութեան ծնունդը դարձաւ ժամանակի հրամայական ու ծնուեց Հայաստանի երրորդ հանրապետութիւնը:

Թում էր թէ պատմութեան դասերով հարուստ մի ժողովուրդ պիտի կարողանայ կերտել իր ապագան՝ արդարութեան եւ իր երագանքների իրականացման հիմքի վրայ: Պետականաւորութիւնը, իբրեւ Հայաստանի յախտեանկանութեան բանալի, պիտի փոխանցուէր իւրաքանչիւր հայի ու Հայաստանի քաղաքացու, որպէսզի սրբութեամբ ու քանախորութեամբ բոլորը լծուէին հայրենիքի կերտման աւթատանքներին: Իշխանութիւնները, ինչպէս գարգացող երկրներում, պիտի երաւթաւորէին պետականաւորութեան ողջ գործընթացը: Պետական ինստիտուտների ձեւաւորմամբ սկիզբ էր դրուելու հասարակական բոլոր շերտերի ընդգրկուն մասնակցութեան, հայրենիքի կերտման աւթատանքներին: Ձեւաւորուելու էին ազգային պետական մտածողութիւնից արտադրուած իրաւական, տնտեսական, ընկերային, հոգեւոր ու բարոյական, ռազմական եւ ուժային ինստիտուտներ, որոնք հանդիսանալու էին հիմք՝ մեր հայրենիքի վերակառուցման, յարատեւութեան ու հզօրացման :

Սակայն, աւաղ... ինչպէս վկայում են նաեւ օտար մասնագէտներ, Հայաստանի պետական հաստատութիւնների ու ինստիտուտների գործունէութիւնն իջաւ... փողոցային մակարդակի: Օրէնքը ալլեւ օրինագրկուեց: Մէկ միլիոնից աւելի Հայաստանի քաղաքացիներ դարձան բնաւեր: Անիրաւութիւնն ու անարդարութիւնը, բալանն ու աւերը դարձան իշխանութիւնների անձնագիրը, կաշառակերութիւնը դարձաւ ազգային արժէք եւ քաղցկեղի պէս բափանցեց հասարակական բոլոր շերտերը: Ստրուկները բազմեցին թագաւորի թախտին ու սկսեցին իշխել ազատներին: Մարդապաշտութիւնը ծնունդ տուեց չաստուածների ու սկսուեց «հոգու սով»: Երկինքը հեռացաւ երկրից: Հաստատուեց սուտի ու կեղծիքի պաշտամունքի նորօրեայ մշակոյթ...:

Եւ ահա, կրկին պատերազմ, կրկին ազգադաւ նախաձեռնութիւն: Սուտը հագաւ նեմարտութեան շապիկ. «Յարքանակ» ... «Յարքելու՛ եմք» ու խաւաքաւ յաղթանակից յետոյ... պարտութիւն: Մեծնողների սրբութիւնը խառնուեց Աստուած-Որդու ողորմութեանն ու բարձրացաւ դէպի երկնային արքայութիւն: Մնացին մեմք: Հնձեցինք որոնք, ինչ որ ցանկ էինք: Ու ալլեւ ոչինչ չմնաց ստրկամիտ, անխելք, ապիկար ու ապաւերի թագաւորների իրախնանքից, քանզի ցորենը լափել ու լոյսը թաղել էին սուտերի մէջ: Ալլեւ յարութեան սպասելն անիմաստ է, պէտք է Քրիստոսին հաւատալ:

Երկիրս վիրաւոր, երկիրս արիւնոտ, քարոյուած իտաչարի պէս...: Աստուած ողորմի:

Գուրգէն վարդապետ Ապարբեան

LE MOT DU PRÉSIDENT

Chers amis et fidèles de notre église,

Alors que nous arrivons au terme du premier trimestre 2021, nous restons dans l'expectative quant aux consignes gouvernementales concernant la situation pandémique, et donc dans le maintien des consignes sanitaires qui depuis un an sont mises en place pour permettre la pratique de notre culte dominical.

Ces consignes nous amènent à modifier quelque peu le calendrier de la semaine Sainte avec notamment l'avancée de l'office des Ténèbres du Jeudi Saint à 15h.

Par ailleurs, toujours en raison des restrictions relatives aux rassemblements et réunions, nous avons dû reporter la date de notre assemblée générale annuelle prévue début mars à une date ultérieure permettant la présence de tous nos membres. Nous vous la communiquerons dès que possible, et ce dans les délais statutaires prévus.

Nous avons enfin au cours de ce premier trimestre pu transférer une dernière collecte de biens pour les réfugiés de l'Artsakh dans l'entrepôt de notre amis Sarkis Hagobkekhvyan d'Issy les Moulineaux qui malgré la rareté des transports vers l'Arménie affrète quand c'est possible et à ses frais, des camions retournant à Erevan. C'est ainsi que les collectes récupérées à l'église de Chaville sont acheminées vers l'Arménie. Sarkis en assure également le tri, le réemballage, l'étiquetage, et les formalités douanières.

Ce bénévole, dont la générosité n'a d'égale que sa discrétion, mérite assurément un coup de chapeau et un grand merci que nous lui adressons ici.

Il nous aura permis ainsi de vider la salle Sarkis Balabanian et de pouvoir envisager son réaménagement.

Au plaisir de vous revoir tous bientôt

Souren Panossian

ECOLE LEVON CHANTH CHAVILLE

*Les cours de l'école hebdomadaire
Levon Chanth ont lieu
tous les mercredis et samedis matin
(Tout âge).*

Préparation au baccalauréat

*Pour tous renseignements et inscriptions :
Rosine Tachdjian-Atamian
au 06 66 70 74 17.*

La Multi-Expertise ERA

associe 4 méthodes d'estimation
pour déterminer la valeur de votre
bien et vendre en toute sérénité.

www.erafrance.com

ERA A.B.I IMMOBILIER 31, rue Rieussec
78220 Viroflay - Tél. : 01 30 24 66 02
www.era-immobilier-viroflay.fr - abi@erafrance.com

IL Y A 90 ANS...

Le 22 février 1931, il y a 90 ans, les Arméniens rescapés du génocide et installés à Chaville se réunissaient pour la première fois en une Assemblée Générale pour créer une Association culturelle. Une commission élue ce jour-là, élaborait les statuts de l'association qui étaient déposés à la Préfecture de Seine-et-Oise à Versailles. Le Journal Officiel du 23 juillet 1931 annonçait la

création de cette association dénommée Association culturelle des Arméniens réfugiés de Chaville et environs. Le premier Conseil d'Administration était alors formé avec un bureau composé de Sarkis Khoubesserian (président), Mikaël Ichlémédjian (secrétaire) et Hagop Papazian (trésorier).

90 ans déjà !

... ET QUELQUES IMAGES MÉMORABLES

1934
Le hangar où s'est déroulée la 1ère messe.

1957
La nouvelle église en construction.

2002
Le monument arménien.

1984
La rue Père Komitas.

1985
Le buste du R.P. Komitas sur le parvis de l'église.

2012
L'ossuaire et le khatchkar du cimetière.

2019
La Place Charles Aznavour.

ie de l'Église

CONNAISSONS NOTRE ÉGLISE !

Quel Arménien, lorsque le sujet de la Chrétienté est évoqué en société, ne clame pas avec une fierté légitime, que la nation à laquelle il appartient fût la première au monde à adopter le Christianisme comme religion d'Etat. Mais quand l'assistance, ou l'interlocuteur naturellement intéressé par la question, s'enquiert auprès du téméraire impétrant des détails de l'histoire, de la place qu'occupe l'Église arménienne dans le monde chrétien, de sa spécificité par rapport aux autres Églises, ou de ce qui la différencie notamment de l'Église catholique romaine, alors quel Arménien ne s'est pas trouvé dans l'embarras en se hasardant sur des explications pour le moins approximatives ou confuses, voire carrément erronées quant aux critères de classement, de définition et de principes dogmatiques de son Église.

C'est un fait régulièrement constaté ; nous connaissons mal notre propre Église

Alors essayons de préciser un peu les idées.

Tout d'abord au niveau de la classification ; dans quel « groupe » se situe l'Église apostolique arménienne ? La plupart des chrétiens se bornent très sommairement à distinguer Églises d'orient et d'occident. Pour eux, l'Église romaine catholique et celles qui se sont séparées d'elle au XVIe siècle constituent les Églises occidentales, tandis qu'ils ont tendance, en pensant « orientales », à ranger sous cette dénomination l'Église byzantine orthodoxe (c'est-à-dire les Églises grecque, roumaine et slave) et toutes les Églises anciennes qui ne sont ni catholiques ni protestantes, y compris l'Église arménienne. Ceux qui estiment être mieux informés, distinguent pour leur part au sein de l'Église romaine catholique : l'Église latine et les Églises d'orient qui ont accepté l'autorité de Rome. Cette vision quelque peu simpliste ne reflète pas la réalité historique de laquelle doit découler une classification plus cohérente des Églises.

A l'exception des Syriens diophysites (improprement appelés « nestoriens ») qui se sont séparés des autres chrétiens au concile d'Ephèse en 431, il est communément

Représentations du concile de Chalcedoine.

Représentations du concile de Chalcedoine.

admis par l'ensemble des spécialistes de l'histoire chrétienne que c'est le **concile de Chalcedoine** qui se teint en 451, auquel **quelques Églises dites orientales ne purent ou ne voulurent participer, qui constitue par l'absence de ces Églises, le principal critère de classification.**

Il convient donc de distinguer aujourd'hui :

D'une part : **Les Églises non chalcédoniennes** que sont :

L'Église apostolique arménienne

L'Église copte orthodoxe,

L'Église éthiopienne orthodoxe

L'Église indienne orthodoxe,

L'Église syrienne ou syriaque orthodoxe.

Et d'autre part, **les Églises chalcédoniennes** que sont ;

L'Église byzantine orthodoxe (grecque, roumaine, slaves, etc)

Et l'Église catholique romaine.

Les Églises chalcédoniennes et non chalcédoniennes constituent un ensemble qui peut se définir comme « **Églises anciennes conservant hiérarchie et ritualisme** » par opposition aux Églises issues de la réforme du XVe XVIe siècle promue par Calvin et Luther.

Signalons enfin que les cinq Églises non chalcédoniennes composent, elles, un ensemble de 60 millions de chrétiens que l'Église arménienne représente à Jérusalem.

Venons-en maintenant au critère de définition : l'Église arménienne se définit elle-même dans le préambule de son Règlement comme « Sainte Église arménienne apostolique, universelle et orthodoxe ». En résumé, **Église apostolique arménienne**. Pourquoi apostolique, tout naturellement parce qu'elle est née de l'action d'évangélisation directe des apôtres St Thaddée et St Barthélémy.

Il est utile de rappeler que cette dénomination est la seule qui vaille pour définir l'Église qui fidélise la grande majorité des arméniens.

Notre Église, souvent méconnue du reste du monde chrétien, a été victime au cours des siècles d'images faussées propagées par des institutions ou des personnes mal ou insuffisamment informées.

Sans s'étendre trop sur les erreurs les plus souvent commises, citons deux d'entre elles qui ont la peau dure. La première, qui perdure encore, est cette réputation complètement injustifiée qui fût faite à l'Église apostolique arménienne d'être monophysite. Le **monophysisme** est un principe théologique que prêcha un moine du nom d'Eutyches dans les années 440 et qui consiste à nier la nature humaine du Christ. Ce principe fût déclaré hérétique par le concile de Chalcedoine auquel les Arméniens ne purent participer en raison de la guerre qu'ils durent mener contre les perses et le mazdéisme. Signalons au passage qu'ils sauvèrent la chrétienté dans cette région du monde dans l'indifférence totale du reste du monde chrétien. Peut-être qu'en raison de cette absence au concile, les Églises

chalcédoniennes succombèrent à la tentation de faire le rapprochement avec l'hérésie d'Eutyches.

Quoi qu'il en soit, **l'Église arménienne convoquera un concile des Églises d'orient en 506 par lequel elle condamnera les hérésies de Nestorius, d'Arius, et d'Eutyches.** Pour l'Église arménienne, c'est le même Dieu Incarné qui fût crucifié, enseveli, descendu aux enfers, ressuscité le 3e jour et monté au ciel.

L'Église apostolique arménienne n'est pas monophysite.

Il en est de même pour la seconde erreur encore trop communément commise, même par des Arméniens qui persistent à affubler notre Église de l'adjectif « grégorienne » (loussavortchagan en arménien), ceci en référence à Saint Grégoire l'Illuminateur qui convertit le Roi Drtad IV, lequel imposa la religion chrétienne comme religion d'État en 301 dans le royaume d'Arménie.

C'est tirer un trait un peu facilement sur les quelques 250 ans d'instauration de la chrétienté depuis l'évangélisation par les deux apôtres, et abonder dans le sens de quelques empereurs de Russie qui, pour des raisons politiques, souhaitaient occulter la dimension apostolique de notre Eglise.

Alors retenons que, notre Église n'est ni monophysite, ni grégorienne ni «loussavortchagan». Elle doit être désignée comme Église apostolique arménienne ou «Hai Arakelagan Yégégétzi».

Lorsque vous serez témoin de ces erreurs d'appréciation, corrigez-les, vous lui rendrez service. Pour mieux comprendre les différences avec l'Église catholique romaine, il est nécessaire de rappeler deux définitions essentielles en matière de religion.

DOGME : Le dogme est une proposition provenant de l'Évangile et des livres saints. Les dogmes ne sont modifiables que par les conciles œcuméniques. Ce sont des axiomes que les fidèles doivent admettre de façon inconditionnelle.

Ainsi le Concile de Nicée en 325 condamna l'hérésie d'Arius qui niait l'égalité de divinité du Père et du Fils.

Le Concile de Constantinople en 381 établit l'égalité du Saint-Esprit au Père, et au Fils et condamna l'hérésie de Macédonius qui niait la divinité du Saint-Esprit.

Puis le Concile d'Ephèse en 431 proclama l'union indivise et sans Mélange de la divinité et de l'humanité du Christ. Il condamna ainsi l'hérésie de Nestorius.

L'Église arménienne n'envoya pas de représentants à ces deux conciles mais en appliqua scrupuleusement les édits et les directives. Les dogmes qu'elle reconnaît sont donc ceux du dernier concile, à savoir,

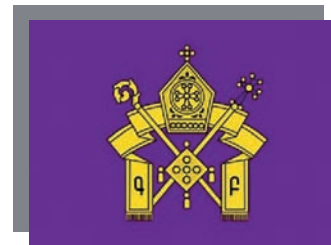
- La divinité de Jésus-Christ
- La divinité du Saint-Esprit
- L'union de la divinité à l'humanité en Christ.

Ils complètent les dogmes essentiels des mystères du christianisme que sont la Trinité, l'Incarnation et la Rédemption.

DOCTRINE : La doctrine est basée sur des témoignages et transmise par la tradition. Elle relève de la Théologie. Les fidèles peuvent l'accepter ou la rejeter sans pour autant devoir quitter l'Église. L'Église arménienne considère par exemple que les notions de purgatoire, d'immaculée conception ou de Jugement particulier relèvent de la doctrine et non du dogme (contrairement à l'Église catholique romaine).

Le Concile de Chalcédoine en 451 sera un concile non œcuménique puisque les Arméniens en guerre contre les Perses et le Mazdéisme n'y participeront pas, ainsi d'ailleurs que d'autres Églises d'orient, (copte, syriaque, éthiopienne) qui seront appelées désormais « Églises non chalcédoniennes ». Ce concile scellera également la condamnation du monophysisme.

Différences avec l'Église catholique romaine

L'Église arménienne rejette en tant que dogme (contrairement à l'Église catholique romaine) :

- Le Jugement particulier et les peines du purgatoire
- La Transsubstantiation
- L'Addition du Filioque

L'Église arménienne n'admet pas le principe dogmatique du jugement particulier et du purgatoire car nulle part dans l'évangile, il n'est fait mention du jugement particulier et le mot « purgatoire » n'y figure pas. D'après l'Évangile, il n'y a qu'un seul jugement : Le Jugement dernier.

L'Église catholique crée le dogme de la Transsubstantiation en 1215. Elle déclare que le pain et le vin se changent en sang et corps du Christ pendant la messe. **Pour l'Église arménienne, le pain et le vin sont le corps et le sang du Christ sans changement de substance.** En 1854, l'Église catholique établit le dogme de l'Immaculée Conception, c'est-à-dire que la Vierge Marie a été conçue de façon immaculée, exempte du péché originel car elle devait enfanter le Christ. **Il est dit dans l'Évangile que Marie s'est trouvée mère par l'opération du Saint-Esprit et a enfanté sans perdre sa virginité. C'est cela le dogme et le seul que reconnaisse l'Église arménienne.**

Jusqu'au VIIIe siècle, les chrétiens du monde entier récitaient la profession de Foi athanasienne consacrée par le Concile de Nicée en 325. **En 794, Charlemagne imposa l'addition du Filioque au symbole de Nicée.** Il fait dire depuis ; « Je crois au Saint-Esprit, Seigneur et vivificateur. **Qui procède du Père et du Fils. Qui est adoré et glorifié avec le Père et le Fils.** Qui a parlé par les prophètes ». C'est donc par cette petite phrase que l'égalité des trois personnes dans la Trinité devient un problème délicat car on fait précéder le Saint-Esprit du père et du fils. **L'Église arménienne a conservé depuis 325 le symbole de Nicée : « Je crois à l'Esprit Saint non créé et parfait, qui a parlé à travers les lois, les prophètes et l'Évangile. Qui est descendu dans le Jourdain, a prêché par les apôtres et a habité parmi les Saints ».**

Ces quelques éléments permettent de mieux appréhender notre Église et la présenter à autrui avec la vérité et les égards auxquels elle a droit.

Souren Panossian

Sources : L'Église arménienne apostolique image moderne et vivante de l'Église primitive » par le Dr. Albert Khazinedjian

« PÉCHÉ ET PÉNITENCE » Une étude du Père Gourgen Aghababyan

...Սկիզբը նախորդի:

Մարդկային մեղանչական բնութեան քննութեամբ, Պօղոս առաքեալը ծնաւորում է մեղքի գիտակցութեան քրիստոնէական ընթացումը, առանց որի իմացութեան ու ծերբազատման իմաստագրկում է հաւատացեալի խաչի ճանապարհը: Քանզի սեփական մեղքի գիտակցութեան բացակայութեան դէպքում, մարդն ընկնում է կատարելապէս մեղքի թագաւորութեան մէջ ու վերջինիս տնօրինութեամբ սկսում է շեղուել ուղափառ վարդապետութիւնից :

Դէպի ինքնաճանաչման յախուռն քարոզչութեամբ, առաքեալը բացայայտում է աստուածճանաչողութեան հիմնարար կէտը, թելադրում է իւրաքանչիւրին խոստովանութեան և ապաշխարութեան ճանապարհով պատերազմ մղել սեփական մարմնի և նրանից բխող ցանկութիւնների դէմ, որոնք դէպի կորուստ տանող կարևոր գործօճներն են: Այնուհետև, թելադրում է հաւատացեալներին՝ Տէրունական խաչի վրայ գամել մեղքի մարմինն իր ցանկութիւններով հանդերձ, ազատագրուելու համար վերջնականապէս չարի թագաւորութիւնից: Քանզի Յիսուս Քրիստոսի խաչելութեամբ և արեամբ ծնուած նոր մարդը՝ կրկին հնարաւորութիւն ունեցաւ դառնալու Աստուծոյ թագաւորութեան ժառանգորդ, և մարդկային մարմինը նոյնպէս գնուեց մարդացած Աստուծոյ Որդու կողմից, վերածուելով Սուրբ Դոգու տաճարի *.կորնթ.Զ-19*:

Յակոբ առաքեալի ընդհանրական նամակում հանդիպում ենք մարդկային ցանկութիւնների բնութագրութեանն իբրև մեղքի ու մահուան արտայայտութիւն. « ապա այնուհետև ցանկութիւնն յղացեալ զմեղս ծնանի և մեղքն կատարեալ զմահ ծնանին».*Թուղթ Յակոբ առաքեալ, Ա-15*.

Մարդկային անձնաւորութեան, բնութեան ու մարմնի իմացութեան շուրջ առաքեալի բացատրութիւններում մարդկային մեղքի դրսևորումները արտայայտուում են ֆիզիկական, մտքի և լեզուի գործօճներով:

Հաւատքի իրականութեան մէջ, կամաց - կամաց, հրամայական մակարդակի վրայ բերուեց ապաշխարութեան խորհրդի կարևորութիւնը, որն հետագայի հայրերի կողմից պիտի անուանուէր երկրորդ մկրտութիւն:

Առաքելական նամակների մէջ հանդիպում ենք նաև Ադամի արարքը բնորոշող բառերի ու արտայայտութիւնների, որոնք բնութագրում են եղեմական շրջանի մարդու մեղանչական դրսևորումները: Օրինակ «Ադամի յանցանքը, կամ Ադամի անհնազանդութիւնը»*Հռովմ.Ե-12*, և այլն, առաքեալը խօսում է նախահօր բացասական արարքների մասին, որի արդիւնքում մարդկային ամբողջ ցեղի վրայ տարածուեց «մահն» ու «դատապարտութիւնը».*Նոյն տեղում*:

Եփեսացիներին ուղղուած թղթում առաքեալը ուշադրութեան հրաւիրելով հաւատացեալներին, կրկին վկայակոչում է հին մարդուն, այսինքն Ադամին (և վերջինիցս ծնունդ առած մարդկային ցեղին՝ մինչև Յիսուս Քրիստոս), պայմանաւորելով իր ապաշխարութեան քարոզչութիւնը. «Ի՞ բաց մերկանալ ի ծենջ ըստ առաջին գնացիցն զմարդն հին, զապականեալն ցանկութեանք խարեութեանն».*Եփես. 7-22*.

Այնուհետև անդրադառնում է Ադամի նախամեղանչական վիճակին, իբրև «արդարութեամբ եւ սրբութեամբ ճշմարտութեանն ».*Նոյն տեղում, 7-24* ստեղծուած աստուածային ստեղծագործութիւն, որի նախատիպարը հանդիսացաւ մարդացեալ Աստուծոյ Որդին:

Եկեղեցու հայրերի կողմից մեղքի թեման կրկին լայն քննության արժանացաւ: Մեղքի գիտութիւնը սկսեց լայնօրէն շրջանառուել քրիստոնէական մտածողութիւնից ներս: Չոր օրինակ Գրիգոր Մեծի վերոյիշեալին վերաբերող մեկնութեան մէջ հանդիպում ենք Յակոբ առաքեալի կողմից արդէն ուշադրութեան արժանացրած «թագաւորութիւն» բառին :

Նրա բնութագրութեամբ՝ աղանակական նախամեղանչական շրջանը բնորոշուում է իբրև Աստուծոց ժառանգուած մարդկային ներաշխարհի (*intus/interieur*) թագաւորութիւն, ուր մարդը գտնուում էր կատարելապէս Աստուծոյ զօրութեան մէջ: ներդաշնակ Աստուծոյ տնօրինութեանը: Մարդն այս ընթացքում առանձնացուած էր արտաքին աշխարհից ու բնակուում էր Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ: Մեղքի հետևանքով մարդն այնուհետև արտաքսուեց արտաքին (*foris / exterieur*) աշխարհ .*C. DAGENS, Saint Gregoire le Grand , culture et experience chretiennes, Paris 1977, p. 168:*

Գրիգոր մեծի բացատրութեան մէջ փրկութիւնը նմանեցուում է այն հիւանդների հետ, որոնք բուժուեցին Յիսուս Քրիստոսի կողմից: Նրանք արժանացան բժշկութեան , որովհետև ձգտեցին դէպի մարդկային ներքին թագաւորութեան, իսկ նրանք, որոնք շեղուեցին դէպի ներաշխարհի թագաւորութիւն տանող ճանապարհից և խզեցին կապերը իրենց սրտի հետ, բացուեցին դէպի դուրս, արտաքին աշխարհ, արտաքին թագաւորութիւն.*նոյն տեղում:*

Նրա աստուածաբանական բացատրութեան մէջ նշուում է Յիսուս Քրիստոսով դէպի մարդկային ներքին աշխարհ, ներքին թագաւորութեան վերադարձը, այսինքն կրկին վերագտնելու աղանակական նախամեղանչական շրջանի մարդ-Աստուած յարաբերութեան եզրերը: Նրա աստուածաբանական մեկնաբանութիւնները եղեմական շրջանի մարդկային պատմութեան վերաբերեալ, անմիջական առնչութիւն ունեն Պօղոս առաքեալի բացատրութիւնների հետ և ունեն ընդհանուր

մեկնաբանական աղբյուր: Երկրորդ կորնթացիներին ուղղուած թղթում Պօղոս առաքեալը մարդկային ստեղծագործութեան մէջ տեսնում է արտաքին և ներքին մարդը :

Եփրեմ Խուրի Ասորին նոյնպէս անդրադառնալով Ադամի նախաստեղծ մարդկային բնութեանը նշում է նրա անապականութեան մասին.« Ադամի մարմինը եղել է վատ կրքերից առաջ, և վերջինս եղել է յաւելեալ տկարութիւն նրա սուրբ բնութեան մէջ»:

Հայրաբանական և ընդհանրապէս հոգևոր գրականութեան մեծանուն գիտնական Գրիգոր Նարեկացին իր «Մատեան ողբերգութեան» Ե-ա, բ , ՉԸ գլուխներում յիշատակում է Ադամի նախամեղանչական շրջանում ունեցած շնորհների մասին.«*Որ արարեր զիս ի քո պատկեր պանծալի՝ Ի ձեռն վեհիդ տպաւորութեան գտկարս աւժանդակելով, Զարդարեցեր բանիւ, փայլեցուցեր փշմամբ, Ստաւք ճոխացուցեր, իմաստիւք աճեցուցեր, Հանճարով հաստատեցեր, ի շնչականացն որոշեցեր, Հոգւով իմանալեալ իստոնեցեր, Իշխանականին գոյիւ պճնեցեր... ԶՀայր քո հզար, ահարոր, արհնեալ՝ Մարդասիրապէս և անարժանիս իմոյ անձին կնքեցեր»:*

Շարունակելի:

Գուրգէն վարդապետ Աղաբաբեան

ԿՈՉ

Միրելի ծխականներ, ինչպես գիտեք, Արցախի պատերազմի հետևանքով բազում մեր հայրենակիցներ մնացին անօթեան, բազում երեխաներ կորցրեցին իրենց ծնողներին: Թշուառութիւնը թափանցեց հազարաւոր ընտանիքներից ներս: Անտանելի թիւթական դժուարութիւնը ակցանի մէջ առաւ նրանց:

Միրելի ծխականներ, մեր փափագն ու խնդրանքն է ձեզ, որպէսզի նիւթապէս կարող իւրաքանչիւր ընտանիք իր հովանաւորութեան տակ առնի զոհուած կամ վիրաւոր զինձառայողի ընտանիք՝ ամսական նուիրելով 100 եւրոյ: Եկեղեցին տրամադրելու է հարկերից զեղծման փաստաթուղթ:

Chers Paroissiens,

Comme vous le savez, suite à la guerre d'Artsakh, beaucoup de nos compatriotes se sont retrouvés du jour au lendemain sans toit, beaucoup d'enfants sont devenus orphelins et la misère a touché des milliers de familles avec les difficultés financières que l'on peut imaginer.

Afin de soulager quelque peu leur peine, notre souhait serait que chacun de vous puisse parrainer une famille en versant une somme de 100 euros par mois pendant un an.

L'éphorie de l'Église se chargera de vous fournir un cerfa.

Avec tous nos remerciements.

Père Gourgen AGHABABYAN

ACHAT - VENTE - LOCATION

GESTION LOCATIVE

**ESTIMATION GRATUITE DE
VOTRE BIEN**

SÉBASTIEN HENNAERT-KIRAZIAN
07 63 36 22 23

clicetbiens.fr

Clic et Biens Viroflay
23 av. du Gal Leclerc
01 30 24 65 05

Clic et Biens Versailles
14 rue Montbaouron
01 39 02 22 73

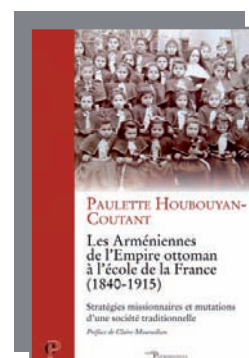
A L'OCCASION D'UNE REMISE DE PRIX

Dans le précédent numéro de « Tertig », nous nous étions fait l'écho de la parution de l'ouvrage « Arménie, la francophonie au cœur » de Paulette Houbouyan-Coutant, consacré aux vingt ans d'activité de l'association créée avec les collégiens de Gif-sur-Yvette pour mener des actions de solidarité envers les jeunes de Gumri, touchés par le séisme de 1988.

Professeur d'histoire-géographie depuis 1984 et après de récentes études à l'INALCO puis à l'EHESS, Paulette Houbouyan-Coutant, membre bienfaitrice de notre paroisse, a soutenu en 2017, sous la direction de Claire Mouradian, une thèse de doctorat en histoire et civilisations intitulée « Les Arméniennes de l'Empire ottoman à l'école de la France (1840-1915) : Stratégies missionnaires et mutations d'une société traditionnelle ».

Ce travail vient d'être publié aux éditions du Cerf et a été couronné, le mercredi 10 février 2021, aux Trophées littéraires des Nouvelles d'Arménie Magazine (NAM), en catégorie Histoire.

Toutes nos félicitations à Paulette pour ce travail pionnier et cette récompense.

Remerciements

L'Ephorie de notre église remercie tous les donateurs qui participent par leurs dons au rayonnement de leur église et de ses institutions.

Remerciements au généreux donateur anonyme qui a offert à l'église ces très beaux fonts baptismaux ouvragés et réalisés en Grèce.

Liste arrêtée au 5 mars 2021

DONS POUR L'ÉGLISE

M. ASLANIAN Raffi	660,00
M. Mme TOUGHLOUIAN Grégoire	500,00
M. Mme MIGHIRDITCHIAN Garbis	200,00
M. Mme BERAUDIAS CHEVALIERAS Maryse	200,00
M. Mme TAVITIAN Nazareth	200,00
M. Mme DEYIRMENDJIAN Jacques	200,00
M. Mme PAPAZIAN Krikor	150,00
M. Mme HALABLIAN Hagop	100,00
Mme ANDRAWOS Archalus	100,00
M. Mme LEBEAU Jean-Pierre	100,00
Mme DAKESSIAN Elisabeth	100,00
M. Mme DONDER Murat Agop	100,00
M. Mme EMIRIAN Bernard	100,00
Mme KARTALYAN Véhanouch	100,00
Mme MARTIN Denise	100,00
M. Mme LAZZARINI Arnaldo	100,00
M. Mme KOTCHIAN Arthur	100,00
M. Mme EKMEDJIAN Khatchik	50,00
Mme BASMADJIAN Jacqueline	50,00
M. Mme DEMIRDJIAN Jean	50,00

COLLECTE DE SOUTIEN A L'ARTSAKH

M. Mme PANOSSIAN Jacques	1 000,00
Mlle DEBOULET Agnès	200,00

Mlle NEGRONI-DEBOULET 200,00

Erratum - Dans le précédent Tertig : Don de 250 euros au lieu de 50 euros, de M. HUET Daniel.

Le total des sommes collectées pour le soutien à l'Artsakh s'élève à 8 210,00 euros.

En mémoire de ses parents M. Mme VARTANIAN

Mme MARTIN Denise 100,00

DONS POUR LE « TERTIG »

Mme TOUGHLOUIAN Madeleine	300,00
Mme ACHEKIAN Siranouch	200,00
M. Mme TOPALIAN Edouard	100,00
M. YEDIKARDACHIAN André	100,00
M. Mme COPUR Mikail	100,00
Mme HELVADJIAN Jeannette	50,00
M. Mme DEMIRDJIAN Jean	50,00
M. Mme HAKALMAZ Zakarya	50,00
M. RASHO Yeznig	40,00
Mme DAKESSIAN Elisabeth	30,00

L'ASSOCIATION SOCIO-CULTURELLE ARMÉNIENNE DE CHAVILLE (ASCA)
(Association gestionnaire de l'école « Levon Chanth »)
Avec nos remerciements.

Dons reçus depuis septembre 2020.

Subvention ville de Chaville	1 500,00
M. Mme COUTANT Bernard	100,00
Mme DAKESSIAN Elisabeth	100,00
M. Mme DEMIRDJIAN Jean	50,00
M. Mme FAUSTINO-MASSISSIAN	50,00

M. Mme SARADJIAN Michel	50,00
M. Mme SARADJIAN Jean-Jacques	50,00

En mémoire de M. Tavit ERINMEZ

Mme VARTANIAN Maral 100,00

Les chèques des dons effectués au profit de notre école « Levon Chanth » doivent être libellés au nom de l'ASCA.

Alexandre Andréassian
Architecte DPLG + Architecte du Patrimoine

7, rue des sables - 78220 Viroflay
07 81 09 68 96
atelier.des.sables@free.fr

2021

28 MARS DIMANCHE DES RAMEAUX
 Sainte Messe 10h30
 A la fin de la messe, cérémonie d'ouverture du rideau de l'autel «Ouvrez la porte»

1 AVRIL JEUDI SAINT
 Messe de la Sainte Cène 10h30
 Cérémonie de lavement des pieds 12h
 Office des Ténèbres 15h

ATTENTION
 Changement d'horaires

2 AVRIL VENDREDI SAINT
 Vêpres et procession 15h

3 AVRIL SAMEDI SAINT - VIGILE PASCALE
 Lecture des prophéties 14h
 Sainte Messe de la veille de Pâques 15h
 A la fin de la messe, cérémonie de Bénédiction de la salle Balabanian

4 AVRIL PÂQUES
 Sainte Messe Pascale 10h30

5 AVRIL LUNDI DE PÂQUES - SOUVENIR DES MORTS
 Sainte Messe 10h30
 A la fin de la messe, requiem pour les défunts

ՀԱՏԿՈՒԱՅ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

ՄԱՐՏ 28 ԾԱՂԿԱՋԱՐԴ
 Ս. Պատարագ 10,30 - *ին*
 Ս. Պատարագի աւարտին «Դոնքացեք» ի արարողութիւն

ԱՊՐԻԼ 1 ԱԻԱԳ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
 Ընթերցաց Ս. Պատարագ 10,30 - *ին*
 Ոտնլուայ 12 - *ին*
 Խաւարում 15 - *ին*

ԱՊՐԻԼ 2 ԱԻԱԳ ՈՒՐԲԱԹ
 Թաղում 15 - *ին*

ԱՊՐԻԼ 3 ԱԻԱԳ ՇԱԲԱԹ
 Ընթերցումածք 14 - *ին*
 Ծրագալոյցի Ս. Պատարագ 15 - *ին*
 Ս. Պատարագի աւարտին «Տնօրհնեք» ի արարողութիւն Պալապանեան սրահի

ԱՊՐԻԼ 4 ՀԱՏԻԿ
 Հրաշափառ Յարութիւն Տեառն Մերոյ Յիսուս Զրիստոսի
 Ս. Պատարագ 10,30 - *ին*

ԱՊՐԻԼ 5 ՅԻՇԱՏԱԿ ՄԵՌԵԼՈՅ
 Ս. Պատարագ 10,30 - *ին*
 Ս. Պատարագի աւարտին հոգեհանստեան պաշտօն բոլոր ննջեցեալներու յիշատակին

